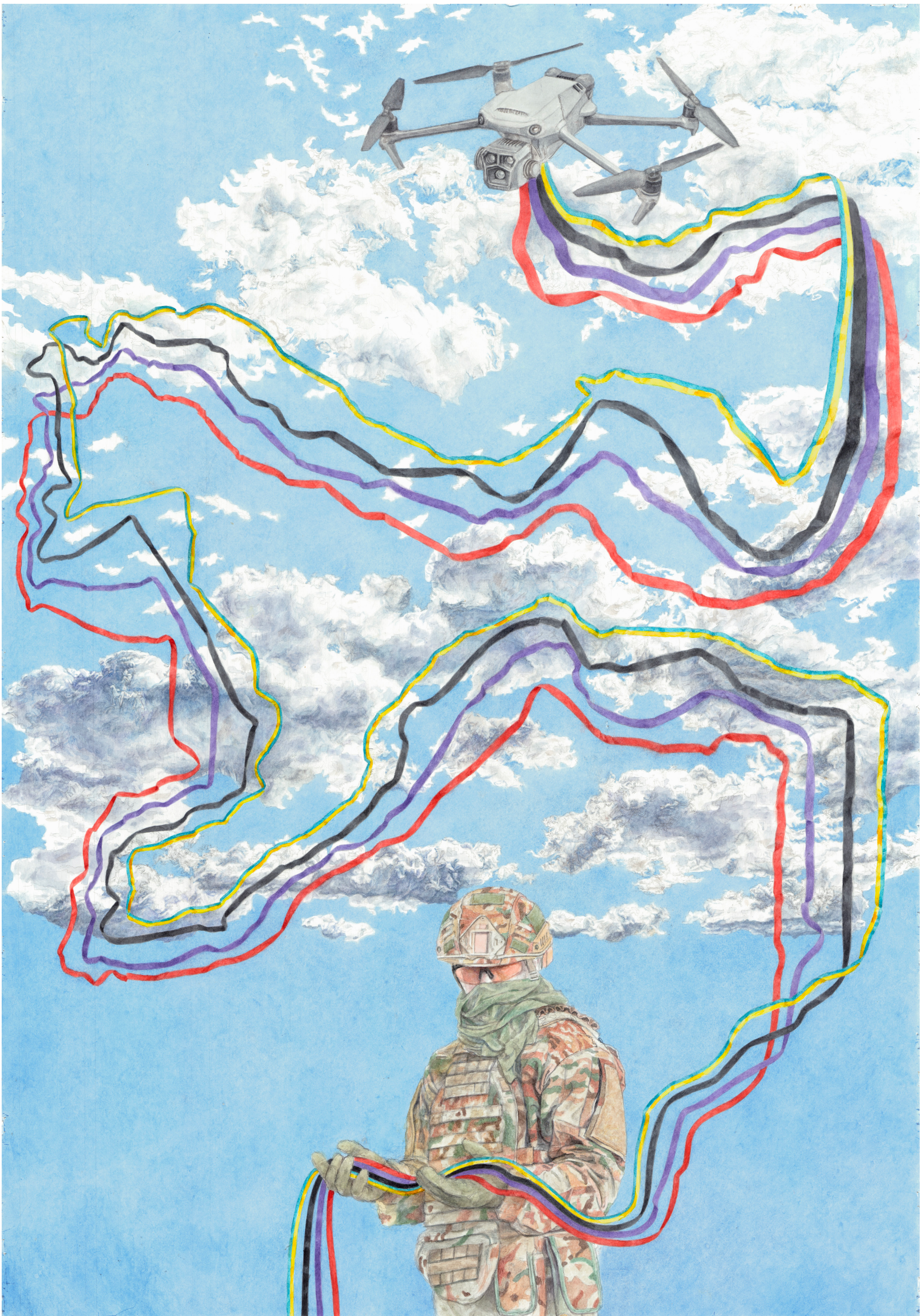

Давид Чичкан

1986–2025

коммеморація

робота із серії

«З стрічками

та прапорами»,

2022–2023

репродуковано з дозволу Ганни Циби

Давид Чичкан – один з найяскравіших та самобутних представників сучасного українського мистецтва, який створив свою впізнавану художню мову. Починаючи з середини 2000-х, Давид послідовно розвивав критичний напрям в мистецтві, перетворюючи власну мистецьку практику на інструмент трансформації суспільства. Для нього активна громадська позиція та політична свідомість були невід’ємними від художньої практики, відтак у своєму мистецтві він пропагував ідеї анархізму та досліджував історію українського модерного проекту та лівої політичної думки. Працював з такими медіа як графіка, живопис, стріт-арт, перформанс та текст.

Під час повномасштабного вторгнення вже відомий у світі художник, Давид Чичкан відхилив запрошення міжнародних інституцій і принципово відмовлявся виїздити за межі України, навіть тимчасово. Він реалізував декілька виставкових проєктів в Україні, а також створив у співавторстві серію муралів на воєнну тематику в Запоріжжі та Ужгороді. У 2024 році Чичкан добровільно підписав контракт із ЗСУ. Ігноруючи опосередковані станом здоров’я та соціальними зв’язками можливості проходити службу у більш безпечних умовах, Давид приєднався до мінометної батареї роти піхоти 241 київської бригади, а саме до взводу, де служили його однодумці – анархісти та антиавторитарії. Відвоювавши рік на передовій, Давид Чичкан загинув 10 серпня 2025 року в Запорізькій області, на Оріхівському напрямку, неподалік Гуляйполя, де на початку ХХ століття була створена перша у світі анархістська республіка.

Останній художній проєкт Давида Чичкана «*Зі стрічками та прапорами*» був задуманий як проєкт, що розвивався. Графічна серія, що постійно доповнювалась, зображає учасниць та учасників анархістського та антиавторитарного рухів, які захищали Україну або вже загинули зі зброєю в руках. Проєкт був покликаний зафіксувати та показати, які політичні погляди поділяють учасники та учасниці цієї війни, щоб підкреслити принципову відмінність армії вільних людей від знеособленої маси російських окупантів. Окрім того, проєкт апелював до історії УНР та вищезгаданої Гуляйпільської республіки, яка в 1918–1921 роках існувала на теренах Запорізької та Дніпропетровської областей. На групових портретах серед сучасників художник зображав Нестора Махна – українського анархіста та військово-політичного лідера ХХ століття, командувача Революційної Повстанської армії та ідейного засновника Гуляйпільської республіки, який надихав як автора, так і анархістів й анархісток з усього світу ставати до боротьби проти російського імперіалізму.

Серія робіт, що стилістично наслідує політичний плакат кінця ХІХ – першої половини ХХ століть, містить ключові символи, а саме прапори та стрічки, які позначають політичні ідеї та рухи. Так жовто-блакитний колір позначає незалежну Україну, чорний колір стрічки відсилає до анархізму, фіолетовий – фемінізму, червоний – антиавторитарного соціалізму. Водночас хвильки стрічок, що перетікають з однієї роботи на іншу, пов’язують цю серію із попереднім проєктом художника «*Стрічки та трикутники*», що був презентований на початку лютого 2022 року у Львівському муніципальному мистецькому центрі – ця виставка художника була перервана вторгненням російських військ в Україну. В той час як серія «*Зі стрічками та прапорами*», символічно, була востаннє представлена в Запоріжжі, у 2023 році.

Давид Чичкан жив і працював в Києві, де народився у 1986 році в родині художників Тетяни Ілляхової та Іллі Чичкана. У відомій художній династії Чичканів Давид був не першим

військовим. Його прадід Леонід Чичкан, заслужений художник та викладач Київської художньої академії, був учасником Другої світової війни та повернувся нагороджений орденами та медалями. Його роботи, що зберігались у Херсонському обласному художньому музеї, були викрадені росіянами у 2022 році.

– Ганна Циба, дружина Давида, найближча співробітниця, соратниця в політичних сутичках

Ми познайомились близько 20 років тому. Ви всі знаєте, ким ми були тоді, і чим ми займались. Власне, ким ми і залишились. Про Давида казали: “*У цього парубка купа струсів мозку, його знає і на нього чатує кожен неонаці, він – безстрашний*”. І це справді було так. Пізніше я зрозумів, що свій страх він раціоналізував і долав його переконаннями, етикою. Він багато разів уникав смерті від ножа вуличного фашиста, але не уникнув від дрона фашистського окупанта.

Давид був поруч багато років. Усі політичні, соціальні, профспілкові процеси – він поруч. Площі, вулиці, підворіття, негласні розшуково-слідчі дії поліції – пліч-о-пліч. Кухні, де можна курити – теж. Навіть світ богемного життя – він показав мені його. Він відкрив мені очі на світ сучасного мистецтва й методично і наполегливо його критикував.

[...]

Прямота Давида у донесенні своїх ідей могла здаватись наївною. Але тільки на перший погляд. Він був глибоким, ерудованим і практичним у своїх анархо-синдикалістських поглядах. Цю прямоту він використовував як провокацію, як мову нашого постмодерністського світу без правди. Говорити правду сьогодні – це провокація, говорити її прямо – це здаватися юродивим. Хіба для комонсенсу, де домінує логіка прибутку, ідеї Давида про незалежну, самостійну, антиавторитарну, безкласову, феміністичну, прогресивну, соціальну, соціалістичну Україну не виглядали чимось несерйозним, інфантильним? Для нас же несерйозною та інфантильною виглядає економічна і політична система, де прибуток – це головне. Система, що дозволяє одиницям жити у беззмістовний декадентській розкоші за рахунок мільйонів інших. Система, що дозволяє керуватися правом сильного, що толерує напад на нас фашистської Росії, яка відібрала життя у Давида і багатьох інших.

Ми протистоїмо такому світу цинізму, хижацтва, експлуатації і дискримінації. Сьогодні він наступає. Сьогодні Україна горить і в цьому вогні загинув Давид. Сьогодні хмари фашизму згущуються над світом. Боротьба Давида була правдивою і не марною. Перед нами – довга боротьба. Курдські брати і сестри називають таких, як Давид, шехідами – мучениками. Помста за них впаде на голови ворога. Образ Давида буде для мене моральним дороговказом у цій боротьбі, він не буде давати мені впасти духом. Сподіваюсь так буде і для вас. Прийміть мої співчуття, товариство. І ставайте до лав.

– Лесік, близький друг Давида з часів формування київського антифашистського вуличного руху в 2000-х роках, а нині побратим із лав Збройних сил України (*уривок із промови на похороні*)